

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

Tractatus I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

RESOLUTIONES
PASTORALES

Circa Sacramenta Ecclesie.

TRACTATUS I.

CAPUT I.

DE MATERIA SACRAMENTORUM.

I. **Q**UAERO. *Quomodo peccetur circa materiam Sacramentorum?* Resp. Si materia substantialiter sit diversa, ab ea quam Christus instituit, non solum est peccatum mortale, sed etiam nullum Sacramentum. Exemplis declaro 1. Si quis aquam artificiali e floribus aut herbis expressam baptizet. 2. Si quis aceto utatur in consecratione. 3. Si ficeram aut alio liquore vinum imitante, qui ex uvis non sit. 4. Si oleum quod non sit ex olivis; sed ex nucibus, amygdalis, aut ex aliis fructibus adhibeatur in Confirmatione, aut Extrema-
Uctione.

2. **Q**UAERO. *Quid si materia substantialiter non sit diversa sed tamen multum corrupta?* Resp. Licet validum tunc fiat

fiat Sa
ralite
enter
rupto
no ace
liave
rupto
care,
addit
ratim
& po
trema
3. C
mater
quam
certa
quand
quia d
gend
ter pe
neces
feror
lud p
possi
calu
re, qu
fiat

fiat Sacramentum, peccari tamē mor-
 taliter. Declaro exemplis. 1. si quis sci-
 enter panē mucido, & verustate cor-
 rupto, utatur ad consecrandū. 2. si vi-
 no acescente notabiliter, aut aquā a-
 liāve mixtione, notabili ex parte cor-
 rupto. 3. sacerdos potest graviter pec-
 care, qui infirmorum oleo benedicto,
 addit oleum non benedictum, nō sut-
 ratim, sed simul in majori quantitate,
 & postea utitur pro Sacramento Ex-
 tremæ-Uctionis.

3. *QUAERO. An numquam liceat uti
 materia probabili tantum?* Resp. Num.
 quam licet uti materiā probabili & in-
 certā, omisā certā, nisi in necessitate,
 quando certa haberi nequit. Ratio est,
 quia qui se exponit periculo nihil a-
 gendi sine necessitate, censetur gravi-
 ter peccare. Ubi verò moralis quadam
 necessitas occurrit, tunc non tam cen-
 setur periculo se exponere, quam il-
 lud pati & permittere, cum aliter non
 possit & melius sit hic & nunc in tali
 casu Sacramentum probabile confice-
 re, quam Sacramento carere. Declaro

exem-

exemplis. 1. Si quis non habeat ad baptisandum puerum morientem, nisi aquam foetidam & lutosam aut lixivium, aut aquam, in qua aliquid carnis coctum fuerit, in tali necessitate potest tali materiâ baptisare. 2. Si in dominica die, quando populus debet audire Missam, non possit haberi nisi aliquid vini acescentis (quod tamen substantialiter potetur vinum, non acerum) potest in illo tunc celebrari. 3. Similiter si non habeatur nisi panis aliquantum mucidus & corruptus, putetur tamen non mutasse substantiam panis, etsi aliqua levis formido de oppositorem non ita certam faciat, in casu jam dicto potest consecrari. 4. Si quis in articulo mortis non nisi in genere signa doloris ostenderit coram astantibus, aut vocarit sacerdotem, non peccat sacerdos absolvendo, licet hæc sit materia absolutionis satis incerta: quia tamen aliquibus censetur probabilis, illa opinione tunc potest uti.

De forma Sacramentorum.

QUAERO Quomodo peccetur circa formam Sacramenti? Resp. 1. Si mutatio sit substantialis nullum est Sacramentum; est autem talis, quando mutatur aut pervertitur sensus formæ sacramentalis. Resp. 2. Si sit accidentalis mutatio, & maneat idem sensus, valet Sacramentum, est tamen ex genere suo peccatum mortale, nisi levitas materiæ excuset.

2 QUABRO Qualiter fiat ista mutatio? Resp. posse multipliciter 1. Per mutationem idiomatis, mutando latinum in vernaculum idioma; aut partim latinè, partim vernaculè profereundo. 2. Per transpositionem verborum, aut utendo verbis aliis ejusdem idiomatis, sed idem significantibus. 3. Per interpolationem verborum, cum spatiū interponitur inter verba priora & posteriora 4. Per additionem alicujus verbi aut subtractionem. 5. Per corruptionem, committendo barbarismum in quacumq; lingua, aut cer-

te

rè corruptè pronuciando ob impedimentum linguæ De quibus sequentes casus sunt resolvendi.

1. Quid sit dicendum, si quis utatur in idiomate valde corrupto aut barbaro. Ex gr. Carbonaria Leodiensis sic puerum baptisavit: *j' & batese à no do Per, & do Fy, & do Saint Esper*. Altera mulier sic invenitur baptisasse: *Efan è et batisè à no des Pere & des Fils, & des Saint Esprit*. Resp. valere Baptismum illum, quia idem sensus utrobique relinquitur in forma: licet enim multa corruptio in pronuciatione intercurrat, à vulgari tamen idiomate non ita est aliena, ut sensum mutet; nec ex intentione pronuciantis, nec ex significatione verborum, alicujus populi usu illis adnexa. Adde ordinariè expedire, ut obstetrices vernacula lingua baptisent, quam intelligunt; Latinam enim non intelligentes, faciliùs possunt eam substantialiter violare. Porro si corruptè tantùm, idioma latinum pronuciatur valere Sacramentum definit *Zacharias Pontifex*
affere-

afferens exemplum de quo multis poterat esse grave dubium. Baptifarat enim quidam hac formâ: *Ego te baptifô in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti*: Afferit verò Pontifex valuisse Baptifmum, quia ille non intendebat errorem inducere, aut mutare sensum: sed solùm latinæ locutionis ex ignorantia infringens linguam, volebat facere quod Christiani faciunt, dum baptifant.

2. Quid dicendum de eo, qui ob linguæ impedimentum balbutiens, & linguâ titubans, syllabas vel absorber, vel multiplicat? sic aliqui balbi linguâ præcipitante, pro *Baptifô*, dicent *Babaptifô*, pro in nomine Patris, in nomine *Paptris*. Alii sic absorbent, ut medietatem verborum non pronuntient. Resp si exigua sit balbuties, parum esse. Si magna certè tales ad sacerdotium non deberent admitti, ob multa incongrua, tum in celebratione Missæ, tum in officiis & ministeriis divinis. Novi ego aliquos sacerdotes ita linguâ impeditos, ut si pronuntiā-

do

do velint festinare, singula syncopent; si morosè & modestè velint syllabas edicere, non possint sine multiplicatione. Et non infrequenter admiratus sum, quomodò se in Canone gerant, & in forma consecrationis: scio enim quod non nisi corruptè enuncient, cui rei etiam Episcoporum cura advigilare deberet, ob indecentiam & incongruitatem notabilem. Exillimo tamen (ordinariè loquendo) eos validè consecrare: quia hic & nunc dem exurgit sensus ex verbis sacramentalibus (ab eis corrupte licet prolatis) eademq; significatio generatur in mente audientium; quod moraliter judicari potest, ab illis qui solici sunt eos audire, & cum eis conversari, ideoq; faciliùs eos intelligere, & quid dicant percipere possunt. Similiter dicendum de illis, qui ob linguæ impedimentum nequeunt pronunciare literam, *r*, & sic consecrantes videntur dicere; *Hoc est copus vel colpus meum?* quia ex tali pronuntiatione hic & nunc ab illa persona prodeunte, natus est in nobis

nobis idem sensus generari. Idem dic,
si quis dicat, *Hic est Calix*, pro *Hic est*
Calix.

3. Quid dicendum, si quis interrumpat
verba formæ. Ex. gr. Sacerdos bap-
tisans dum dixit: *Ego te baptizo*, dicit
pueris tumultuantibus; Recedite in-
dè & nolite ibi garrere, postea addit:
In nomine Patris, &c. Aut forte dum
baptizando; dixit: *Ego te baptizo*, retra-
hente se puero, dicit; Admove te pro-
pius fonti puerum, & postea addit:
In nomine Patris, &c. Hanc resol. cit. ad
long. Dian p 5. tr. 5. resol. 41.

Resp. licet in his irreverentia inter-
venire possit, alienis verbis interpo-
lando verba formæ, tamen valere Sa-
cramentum: quia moraliter judicatur
ex antecedentibus & subsequentibus
verbis una fieri oratio. Si autem nota-
bilis sit mora, idem non judicatur, & i-
deo nullum foret Sacramentum. Ex.
gr. Si quis nunc dicat: *Ego te baptizo*, &
post quadrantem horæ adjiciat. *In no-
mine Patris, &c.*

4. Quid dicendum, cum aliquod

vcr-

verbum formæ additur, vel aliquod detrahitur? Resp. conformiter dictis, si additio vel detractio mutet sensum, nihil efficit: si maneat idem sensus; licet peccetur, validum tamen esse Sacramentum. Exempla prioris modi. Si quis dicat solum, *Ego te baptizo*; non addens, *In nomine Patris, &c.* Aut obstetrix quæ dixit: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus S.* aquam projiciendo, sed non addidit: *Ego te baptizo*. Utrobique nullum est sacramentum, quia desunt substantialia aliqua verba. Similiter si addendo formæ dicat Arianus aliquis: *Ego te baptizo in nomine Patris, & filii minoris, & Spiritus S. procedentis ab utroq;* nihil efficit, quia verum formæ sensum corrumpit. Exempla posterioris modi, ubi validum est sacramentum non obstante quod detrahatur vel addatur aliquod verbum, hæc esse possunt. 1. mulier quædam baptifans dixit: *Ego baptizo te in nomine Patris & in nomine filii & in nomine Spiritus S.* Talis Baptismus validus fuit, quia non immutatur sub-

stantialis sensus formæ, nec ex intentione baptifantis, nec ex vi verborum.

2. Alia sic baptifavit. *Baptiffo te in nomine Patris & filii & Spiritus S. & benedictæ Virginis Mariæ, ac omnium Sanctorum.*

Talis baptifmus validus fuit, quia nõ cenfetur mulier Catholica (ex ignorantia aut devotione indifcreta hoc adjiciens) voluiffe mutare fenfum formæ, aut errorem introducere profifendo æqualitatem B Virginis cum personis divinis, fed tantum voluiffe invocare B. Virginem & Sanctos eo fenfu quo folet Ecclefia eos invocare, & jungere cum personis Sanctæ Trinitatis, ut orent pro baptifandis, aut eos in fuam protectionem fufcipiant.

3. Si quis dicat. *Baptiffo te in nomine Patris, &c.* relinquendo vocem *ego*, voculam &, vocem *Amen*, validum eft Sacramentum: quia illæ voces non funt effentiales. Poftremò addendum hic ordinariè non vitiari formam per verborum tranfpofitionem, v g. *In nomine Patris, &c. ego te baptiffo*, Similiter fi verba fynonyma ejufdem vel diverfi

ædio-

idiomatis adhibeantur, censetur mutatio accidentalis. Ex. gr. si quis dixerit pro baptiso, abluo; aut si quis partim gallicè, partim latinè dicat: *je te baptize, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

C A P I T U L U M III.

De ministerio Sacramentorum.

I. **Q**UÆRO. Quomodo peccet, qui in statu peccati mortalis ministrat Sacramentum? *Resp.* dupliciter. 1. si ad ministerium sit ex officio consecratus & ex officio etiam ministret, peccat mortaliter. 2. si non sit consecratus ad ministerium, aut certè non ministret ex officio, non censetur peccare mortaliter. Exemplis declaro. Mulier baptisans in peccato mortali non peccat mortaliter, quia ad id muneris non accepit consecrationem, aut gratiam, quæ obligetur tale ministerium in statu gratiæ exhibere: sicut sacerdos eam accipit in ordinatione. Similiter sacerdos privatim sine solemnitate baptisans, non peccat mortaliter: etsi in peccato existat, juxta communioem doctrinam

nam

nam Theologorum. Quia sic baptifans non cenfetur fe exhibere ut miniftrum ex officio, fed potiùs fubvenire neceffitatẽ patienti, ficut faceret quilibet vir, aut mulier tunc baptifans. Ex his, cafus fequentes refolvi poffunt.

1. *Cafus.* Quid dicendum de facerote, qui affifit & benedicit matrimonio in ftatu peccati mortalis? Resp nõ peccare mortaliter, quia non eft minifter Sacramenti, fed folùm benedictionem adhibet, tamquam cæremoniam accidentalem, nõ tamquam formam effentialem; quamvis ejus præfentia neceffaria fit poft Tridëtinum, tamquam testis principalis & auctori-tativi, nomine Ecclefie præfidentis tali contractui, per Ecclefiam approbando.

2. Quid de contrahentibus, cùm ipfi dicantur miniftri Sacramenti Matrimonii, an peccent mortaliter, fi fint extra gratiam? Resp. peccare quatenus fufcipientes funt, quia tenentur in gratiæ ftatu Sacramentum fufcipere. Non tamen peccant mortaliter, quatenus

S

tenus

tenus ministri sunt, quia non sunt ministri ad illud munus consecrati, nec specialem ad id gratiam acceperunt.

3. Quid dicendum de Sacerdote, qui puero domi baptisato, postea in templo solemniter adhibet caeremonias in peccato mortali existens? Resp. non peccare mortaliter, quia non est administratio Sacramenti, nec actio ex opere operato gratiam sanctificantem conferens. Idem respondent Theologi de Episcopo conferente primam tonsuram, conficiente Chrisma, benedicente Oleum, de sacerdote etiam benedicente aquam.

4. Quid dicendum de Diacono cantante Evangelium, & sacerdoti ministrante? R. si in mortali peccato id facit, multos Theologos eum condemnare mortalis. In quam sententiam non parum inclinor, rationibus sequentibus impulsus. *Prima* quod ad dignè ministrandum, gratiam acceperit in ordinatione, idque per solemnem manuum impositionem, per quam indicatur ejus ministerium esse grave, ut

potè

pote proximè accedens ad mysterium
 Eucharistiæ. Unde cùm offertur calix,
 Diaconus contingens brachium. Sa-
 cerdotis, tamquam proximè coope-
 rans sacrificio & sacratissimo myste-
 rio, solet dicere cum sacerdote: *Offe-
 rimus tibi Domine calicem, &c.* prout
 præscribitur in Missali Rom. 2. ratio
 ex Apost. desumitur 1. Tim. 3. ubi de
 Diaconis agens dicit; *Ministrent nul-
 lum crimen habentes.* Ubi licet Apосто-
 lus insinuare velit, non esse ordinan-
 dos Diaconos, nisi qui irreprehensi-
 biles inventi fuerint, & per examen
 probati: tamen etiam rectè ad futu-
 rum refertur ubi insinuet eos teneri
 irreprehensibiles se gerere in vita &
 officio, nec criminis alicujus conscios
 ad ministerium ordinis sui debere ac-
 cedere. De quo iterum præcessit: *Ha-
 bentes mysterium fidei in conscientia pu-
 ra,* id est tractantes Eucharistiæ my-
 sterium, cui debent cooperari, purâ
 mente & manibus; ut aliqui interpre-
 tantur. Nam Eucharistia antonomas-
 tice *fidei mysterium* solet vocari, & o-

lim Diaconi illam etiam populo administrabant Summatim ex his omnibus quæ de Diaconis & eorum qualitatibus scribit S. Paulus, rectè saltem colligitur & infertur, grave esse eorum ministerium & magni pendendum; ut non mirum sit, si etiam dicatur illi annexa gravis obligatio illud in gratiæ statu obeundi. 3. ratio, quæ me non parùm movet, est, quod in sacris historiis reperiam pluries contigisse, ut Spiritus S. super tremendis mysteriis non descenderit, prout tunc solebar, idque ea solùm ex causa, quod Diaconus assistens sacerdoti sacrificanti cum conscientia impura assisteret. Cujus rei exemplū habes Prati spiritualis, c. 150. ex Sophronio. Item in vita S. Epiphani apud Surium 12. Maii; idque ut ibi referatur quidam Diaconus leprâ percussus, quod indignè ministraret. Hoc autem non videtur fore nisi ministrando mortaliter peccaret. Item in vita S. Chrysostom. 27. Januarii apud Surium iterum lego impeditum Spiritus sancti descensum visibilem, ob

Dia

Diaconum in peccato assistentē: quod rursus non videtur fore, nisi ministerium tale foret grave peccatum. Has historias sacras plenius referam, cum de Sacramento Ordinis, & de Diaconatu agam, *Tract 7.*

2. *QUAERO. An Sacerdos peccet mortaliter non solum dum in peccato mortali consecrat: sed etiam dum communionem administrat, idque toties, quot sunt personae communicantes? Resp. ex communi sententia Theologorum, eum peccare mortaliter ministrando communionem, quia est grave ministerium ad quod tenetur se per gratiam disponere. Est communis contra Vasquez & nonnullos recentiores, inter quos Diana. Sed de hoc latius infra de Eucharistia. An verò toties, quot personis distribuit, non uniformiter loquuntur Theologi. Aliqui asserunt toties peccare, quia tot sunt actus ministrandi, sicut quot personas absolvit in peccato, toties peccat, quia toties poenitentiae Sacramentum administrat. Ego rem moraliter considerandam opinor:*

nor : unde dum multis simul concurrantibus administratur Eucharistia, licet plures ministrandi actus physice interveniant, moraliter tamen loquendo censetur unum ministerium, in quod una etiam voluntate fertur. Sacerdos, per quam vult communionem dare plebi hic & nunc se presentanti. Recte ergo dicitur esse unum peccatum, dum continuat, & quamdiu notabilis mora aut interruptio non intervenit. Nam si postquam populi pars communicavit, applicet se Sacerdos aliis actionibus aut functionibus, & postea iterum ministret aliis, censetur pluries peccare ob interruptionem. Itaque quod plures personae simul concurrant, videtur quodammodo materialiter considerandum. Sic quod centum hostias simul in peccato mortali existens Sacerdos consecrat, aut jam praconsecratas sumat, non inducit plura peccata : similiter licet sumptio calicis & Corporis diversae sint actiones physicae, tamen non constituunt diversa peccata

cata
quia
ticipa
incat
tribu
sacri
pecca
grava
ange
nitra
Ne
puto
quot
morte
liter
quia
varia
citur
sacra
ctific
vg. i
gios
cens
pecc
3.
mort

cata

cata in Sacerdote indignè sumente, quia sunt una moralis sumptio & participatio ejusdē sacrificii. Sic dicas esse in casu nostro (moraliter loquēdo) distributionem, ut plebs participet de sacrificio & Sacramento, & sic unum peccatum, licet ob continuationē aggravari non negem, sicut & meritum augetur, dum multis simul pie administratur.

Neque verò similiter judicandum puto de Sacramento Pœnitentiæ, quia quot pœnitentes absolvit in peccato mort. toties censetur peccare mortaliter. Ratio diversitatis afferri potest, quia quot personæ accedunt, toties variatur judicium, novumque conficitur Sacramentum, & toties forma sacramentalis repetitur, animam sanctificans. Quod si plures in necessitate v.g. in naufragio, aut in domo contagiosa jacentes simul absolveret, dicens: *Ego vos absolvo*; jam solum unum peccatum censeretur committere.

3. QUÆRO. *An Sacerdos in peccato mort. transferens Eucharistiam de altari*

S. 4. in.

*in alium locum, peccet mort. aut fortè de
pixide extrahens, ut exponat in die solem-
ni?* Resp. non videri hoc adeo grave,
ut peccatum mort. involvat, quia non
est actio ad animæ sanctificationem
ordinata. Sic nec peccat mortaliter
Clericus, vel etiam laicus, tangens in
mortali Calicem, Corporalia, &c. li-
cet ab aliqua irreverentia non excusa-
tur.

CAPUT IV.

De dispositione ministris.

I. **Q**UAERO. *An teneatur prae-
mittere Confessionem, si peccati mor-
talis sit conscius?* Resp. non teneri. suf-
ficit enim quod contritionem eliciat,
per quam se sufficiēter ad gratiam di-
spōnit. Unde Confessio est consilii, nō
stricti praecepti. De qua re in Rituali
Rom. jussu Pauli V. edito sic legitur:
*Sacerdos si fuerit sibi peccati mortalis
consciens, ad Sacramentorum administra-
tionem non audeat accedere, nisi prius
corde pœniteat: sed si habeat copiam con-
fessarii, & temporis, locique ratio ferat,
convenit confiteri.* Nempe hoc consu-
litur

litur, quia difficilis est contritionis a-
ctus & perfectus ille dolor ex toto
corde, & ex Dei amore proveniens. Est
verò necessaria confessio, nec sufficit
contritio, si quis Sacerdos debet cele-
brare aut communicare, ex speciali
præcepto, de quo agemus, cum de Eu-
charistia tractabitur.

2. *QUAERO. An non sufficiat attri-
tio, ut quis dignè ministret?* Resp. non
sufficere, quia tenetur quantum in se
est, ita se disponere, ut gratiæ statum
recuperet, quod non fit sufficienter
per attritionem. Unde si solum putet
se habere attritionem, tenetur præmit-
tere confessionem, ut ex attrito fiat
contritus, vel majori conatu ad con-
tritionem perfectam se erigere. Quod
si accedat cum attritione, putans se ve-
re habere contritionem, jam excusa-
tur a nova culpa per ignorantiam. Ex
his resolve Casus sequentes.

1. Quid faciendum, dum duo Pa-
stores vicini ad se mutuò accedunt ut
confiteantur, & uterque est in peccato
mortali. Resp. necessariò illum qui
prior

prior audit & absoluit, debere elicere contritionem; is autem qui confitetur non tenetur nisi ad attritionem.

2. Quid faciendum, dum subito Pastor vocatur ad ægrum morientem, & petentem confessionem, aut in plateis vulneratum, ad quem festinandum est, ne moriatur sine confessione? Resp. si Pastor sic subito vocatus, extra fratrum gratiæ est, ob accelerationem tamen non se reflectat super peccato suo, excusatur à novo peccato, absolvendo talem moribundum sine contritione. Quod si verò meminerit peccati sui, non excusatur ab elicienda contritione ob festinationem aut angustiam temporis, quia sufficit brevissimum tempus ad eliciendam contritionem; ideoque tenetur ad eam eliciendam omnem conatum exercere: ita ut sine peccato novo non possit ministrare, nisi se eam bonâ fide putet habere. Hæc verior & certior sententia est, quidquid dicat *Lugo & Meratius* apud *Dianam*, qui hanc nostram resolutionem citant *p. 5. tract. 13. resol. 74.*

3. Qui

3. Quid dicendum de Sacerdote qui conscius peccati mortalis incipit audire confessiones, sed prius quam absolvat conteritur. Similiter accipit Venerabile Sacramentum & defert ad ægrum, nec curat conteri, nisi immediate antequam ægro porrigat. Resp. 1. si talis speravit & intendit se disponere per contritionem ante consummatum actum sui ministerii, puta ante absolutionem, in qua consummatur Sacramentum Pœnitentiæ, aut ante Eucharistiæ in os communicantis porrectionem, in qua consummatur & perficitur ministerium Eucharistiæ, non censetur peccasse mort. quia sufficit esse in gratia ante illam consummationem & perfectionem actus principalis ministrandi. Resp 2. quod si talis peccati sui memor, negligens statum gratiæ, nequaquam curabat administrare in peccato, ideoque accingebat se ministerio sine voluntate contritionis, etiamsi muret in progressu voluntatem, jam peccavit; ideoque tenetur non solum de aliis peccatis,

catis,

catis, sed & de hac ipsa voluntate indignè administrandi, aut de periculo id ipsum faciendi, cui se proximè exposuit, conteri, ac suo etiam tempore id ipsum confiteri.

4. *QUAERO. An liceat recipere Sacramenta ab eo qui indignè est ministraturus?*
 Resp. 1. numquam facile existimandum est quempiam indignè ministraturum, etiamsi sciatur esse in peccato, quia potest se per contritionem ad gratiam disponere. Resp. 2. licet simpliciter moraliter certus eum cum peccato ministraturum, si tamen sit rationabilis causa petendi Sacramentum, nec facile ab alio possim recipere, non pecco. Ratio est, quia bonum est quod petitur, & ille potest si velit licite dare, & ego justam petendi causam habeo. Si vero mihi fuerit copia alterius, teneor ex charitate ejus impedire peccatum nec inducere ad ministrandum: quia etiam si jus habeam petendi, tunc tamen justa etiam causa occurrit eo jure non utendi, & nihil me urget, ut ab eo petam, cum ab alio possim: & maxime

non sit paratus administrandum, videor ei peccati occasionem suggerere à qua nullo meo incommodo possem abstinere. Ex his deducitur resolutio casuum sequentium.

1. *Quid faciendum si Parochus sit concubiniarius, aut in notorio peccato, & illius occasione haerens?* Resp. potest subditus petere ab eo Sacramenta, non solum in Paschatè aut ægritudine, quando urgetur præcepto communionis aut confessionis: sed etiam dum iudicat animæ suæ utile. Pœnitentiæ v. g. & Eucharistiæ Sacramentum percipere, nec ei oportunitas est alterius Confessarii aut ministri. Et id verum est, non solum quando ad ministrandum separatim exhibet, puta sedens in confessionali, ut excipiat confessiones penitentium, aut in altari disponens se ad ministrandum accedere volentibus Eucharistiam: sed etiam quando ad id paratus non esset, nec libenter faceret, possum inducere, & petere, si alius mihi non supererit, & rationabilis causa me impellit ad Sacramenti percep-

T

tio-

tionem, v. g. quia est solemnitas aliqua principalis, in qua soleo ex pietate communicare: aut à longo tempore non sum confessus, & opto confiteri ut consulam puritati conscientiae, & saluti animae meae. In tali enim casu, cum sit bonum quod peto, & ille per contritionem bene possit dare; quamvis id ex malitia sua non sit facturus, non teneor ejus peccatum cum tali incommodo meo vitare.

2. *Quid faciendum, si Parochus sit excommunicatus?* Resp. si non sit denunciatus, aut manifestus Clerici percussor; possum ab eo petere & recipere Sacramenta sicut in priore casu; hoc est, si rationabilis mihi adest causa, nec alium ministrum facile habeam. Quod si sit denunciatus vel notorius percussor Clerici, jam non possum nisi in extrema necessitate, ob præceptum Ecclesiae, quæ præcipit tales esse vitandos in Extravag. ad evitanda, prohibetque participationem in divinis cum talibus. In articulo verò necessitatis, possum petere ab eo Bapsismum & Pœnitentiam.

nitentiam, & ut aliqui docent etiam
 Communionem. Atq; ille licitè etiam
 potest ministrare, concipiendo contri-
 tionem, si non possit facilè curare ab-
 solutionem. Quod etiam dicendum de
 illo qui non est denunciatus, à quo Sa-
 cramenta peterem secundùm jam di-
 cta extra necessitatem; potest enim
 dare concipiendo contritionem, si tunc
 non possit curare absolutionem: quia
 si ille non posset dare, ego non possem
 petere; nec n. ab aliquo possũ petere,
 quod sine peccato nõ potest exercere,

3 *Quid faciendum, si sit aliquis Páro-
 chus qui sine superioris auctoritate se in
 beneficium intrusit, Vel si contingat Páro-
 chũ ipso jure, aut per sententiã Judicis ob
 crimen suo titulo privari, & nihilominus
 sese manu teneat vi in possessione benefi-
 cii?* Resp. à tali non licet petere Sacra-
 menta, quia non potest licitè dare ca-
 rens jurisdictione, imò aliqua non dat
 valide: non enim validè absolvit, aut
 matrimonio conjungit, si notoriè sit
 intrusus, aut notoriè privatus titulo
 per sententiam: si autem communi

T 2 existi-

existimatione habetur legitimus Parochus, licet ob occultum impedimentum canonicè non fuerit institutus, aut occultè sit privatus à jure vel per sententiam, quæ passim ignoratur, asserunt Doctores; suppleri ab Ecclesia jurisdictionem.

C A P U T V.

De intentione ministri.

I. QUAERO. *Quæ intentio requiritur in ministro?* Resp. requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia, vel quod Christus fecit, vel quod Christiani faciunt. Unde cum hærecici hanc habeant intentionem, ex ea parte Sacramentum Baptismi ab illis datum non reputatur dubium. Dico ex ea parte, nam forrè aliunde dubium reddi posset: nam cum dicant non esse necessarium sese alligare verbis aut formis in Sacramentorum ministerio, possent verbum aliquod essenziale in forma mutare, & sic nihil efficere. Ipsi putant solum requiri verbum concionatorium & non consecratorium, ideoque circa formam etiam baptismi,

error

error aliquis essentialis posset contingere. *Ad id* juxta relationem quorundam qui apud Calvinistas conversati sunt, quandoque contingere quod Prædicans è sua cathedra peracta cõ-
 cione pronunciet verba ad baptifandum: inferiori verò loco alius quispiam aspergat aquâ puerum, qui baptifmus vel nullus vel dubius foret. Hinc non mirum si ob has & alias rationes aliqui Episcopi curent sub conditione rebaptifari ab hæreticis baptifatos.

2. *QUAERO. An requiratur intentio actualis?* Resp. sufficere virtualem, quam habet is, qui ex virtute actualis intentionis quæ præcessit, procedit ad opus. In processu ergo operis cõsetur manere virtute, quia non est revocata per aliquam contrariam intentionem. Sic qui se intentione actuali parat ad sacrum, & hostias ad consecrandum disponit, licet postea distrahat in consecratione, nec cogitet actualiter de hostiis ibidẽ præsentibus nihilominus cõsetur cõsecrare, & habere

bere intentionem virtualē: quia virtute permanet prior intentio, ex qua se applicavit ad sacrificiū & Sacramentū conficiendum. Consulendum verò, ut quisq; quantum in se est, actualem intentionem renovet circa consecrationem, aut in alio Sacramento dum formam pronunciat, & materiā applicat, quia illa perfectior est. Reprobamus tamen hic modum agendi quorundam scrupulorum: tunc repetentium: *Volo consecrare: Intendo baptizare: volo hoc vel illud in hac actione agere.* Hoc enim non est necessariū corde vel ore dicere; sed est verè actualis intentio, dum tu tibi actualiter es præsens, & animo attendis ad id quod peragis. Hæc vocatur actualis intentio in actu exercito: illa autem prior dicendo, *Volo, Intendo,* est actualis in actu signato: sed non est necessaria, quando prior illa adest, estq; superflua & impertinens si sit cum anxietate conjuncta, ut aliquibus contingit.

3. *QUAERO. Quam intentionem debeat habere minister circa personam aut materiam?*

iam? Resp. 1. quantum ad personam
 suscipientem, debet intendere admi-
 nistrare Sacramentum huic personæ
 præseti Vnde licet error materialiter
 contingeret circa illam personam, va-
 let Sacramentum, v. gr. putat esse filiū
 Pauli, & est filius Petri, putat esse ma-
 rem, & est fœmina. In matrimonio ta-
 men contrahentes qui sunt ministri,
 rectè determinant suam intentionem
 ad determinatam personam: ita ut si
 esset alia, nullum esset Matrimonium,
 quia est contractus onerosus, in quo
 iusta de causa limitatur consensus pro
 hac persona, & non pro alia. Resp. 2.
 quantum ad materiam, in Eucharistia
 debere illam determinari per inten-
 tionem ministri. Quare si quis ante se
 haberet decem hostias, & non inten-
 deret consecrare nisi quinque in con-
 fuso nihil faceret; quia cur potius hæc
 quam illæ essent consecratæ, si nõ de-
 terminarit intentionem ad has specia-
 liter præ illis? Non est tamē opus, cum
 vult plures consecrare, ut numerum
 determinet, sed recta intētio erit, velle

consecrare quas ibi ante se præsentes habet & præparatas. Vnde hæc intentio consulenda est Sacerdoti. Et cum supponamus illam communiter ab illis haberi, ex illa resolvendi sunt casus sequentes.

1. *Casus.* *Quid dicendum si Sacerdos putet se habere unam tantam hostiam, & revera inveniat se habere duas, quia una alteri cohærebat?* Resp. utramque esse consecratam, quia ejus intentio est, quod præsens est, & ut consecratur appositum, consecrare, quam intentionem non destruit privata deceptio. Dices, ille non voluit consecrare nisi hostiam quam videt, unde si latebat altera sub illa, ejus intentio ad eam non pertigit. Resp. si ita præcisè habuisset intentionem, ut dicitur, concedo quod opponitur; sed dicimus hoc ordinariè non fieri; nec debere fieri.

2. *Apponit Clericus ministrans aliquot hostias in parte extrema corporalis, ut consecrentur pro aliquot communicantibus: sed non monet hujus rei Sacerdotem; aut si monuit*

Sacer

Sacerdos non intellexit quid vellet, unde nec advertit illas præsertes: quaeritur, an censeantur consecratae post verba cōsecrationis? Resp. nō esse, quia non habuit intentionem unquam actualē circa illas, quapropter nec virtualē nunc censeatur habere: sed quod præsens præ manibus habet, solūm censeatur velle cōsecrare; cūm de aliis ibidem existentibus ne suspicetur quidē, nec tunc cum consecrat, nec antea. Aliud foret, si postquā ipse aliquot ibi consecrandas apposuit, alius quispiam etiam ipso non admonito, aliquot superaddat: intentio enim fertur ad cūmulum, hostiarum ibi præsentium, non limitatē ad eas quas apposuit.

3. Accidit cuidem Parocho in die Assumptionis B. Marię in quo magnus populus ad communionem se parabat, quod post offertorium procedens ad concionem, dixerit matriculario, ut notabilem, numerum hostiarum in altari collocaret, ad consecrādum pro communicantibus. Ille præparat, & in fine altaris collocat, ut sacerdos re-

T 5 diens,

diens, eas videns, super corporali pos-
 fit illas disponere. Sacerdos regressus,
 non advertit, donec post consecratio-
 nem & post Memento, defunctorum,
 eas ibi relictas cōspicit. Quid ageret,
 anxius est. Plebis meminit quæ vult
 communicare, illas hostias non pu-
 tat consecratas, quod si communio
 non detur, scandalum timet. Ipse igitur
 apponēs occulte illas hostias cor-
 porali, iterum pronunciat formam
 consecrationis Quæritur hic *primo*, an
 illæ hostiæ non erant cōsecratæ Quæ-
 ritur *secundo*, an poterat iterum for-
 mam pronunciare & consecrare? Ad
 primum *respondeo* non censeri conse-
 cratas, quia ejus intentio non cense-
 tur se porrigere ad eas in tali loco cō-
 secrandas, cum non censeatur voluisse
 peccare, peccaret autem consecrando
 sic super nudam mappam appositas.
 Ad 2. Resp. etiam posse excusari à pec-
 cato iterum cōsecrando, tum quia sic
 putavit remedium adhibendum scan-
 dalo; tum quia non existimanti qui-
 dem consecratas formido aliqua levis
 de

de op
 bar,
 tum d
 inops
 pleni
 prude
 terim
 casu i
 foret;
 tamqu
 dus po
 rō his
 eadem
 crare,
 Quā
 ritior
 rem: A
 cation
 © Pr

I. C
 tismo
 Ad E
 siocu

de opposito occurrens, anxium redde-
 bar, quid de illis hostiis foret agendū;
 tum denique, quia in tali subito casu
 inops consilii, nec hærere valens ad
 plenius rem examinandam, egit quod
 prudentia hic nunc ei suggerebat. In-
 terim difficultas manet, quid simili
 casu iterum occurrente peragendum
 foret; an relinquendæ ibi illæ hostiæ,
 tamquã non consecratæ, & relinquen-
 dus populus sine Communione: an ve-
 rò his pronuncianda forma, durante
 eadem Missâ, cùm hoc sit bis conse-
 crare, & per consequens bis sacrificare.
 Quâ de re mihi satis dubia lubens pe-
 nitiores Theologos resolventes audi-
 rem: *Vide ad pleniorẽ hujus casus expli-
 cationem quæ habet Diana ex Gamachæo*
 Præposito p. 5. tract. 14. Resol. 19.

CAPUT VI.

De suscipiente Sacramentum.

I. **Q**UAERO Quæ dispositio requira-
 tur in suscipiente? Resp. in Bap-
 tismo & Pœnitentia sufficit attritio.
 Ad Eucharistiam requiritur Confes-
 sio cum contritione vel attritione: ni-
 si ubi

si ubi non est copia Confessarii, & ad-
est necessitas urgens communicandi;
tunc enim sufficit contritio. In omni-
bus aliis sufficit contritio etiam sine
Confessione, puta in Confirmatione,
Ordine, Matrimonio, Extrema Un-
ctione; nec attritio sufficeret, nisi pu-
retur contritio.

2. QUÆRO. *An ignorantia non possit
simplices excusare?* Resp posse, si non sit
crassa & supina, sed invincibilis. Ex-
gr. in Sacramento Confirmationis.
Vidi ego novissimè in Germania Ful-
de, dum Illustriss. Nuncius Caraffa mi-
nistraret ibi Sacramentum Confirma-
tionis, statim accurrisse multa millia
virorum & mulierum è pagis, quo-
rum multi absque dubio vix instructi
erant de dispositione ad Sacramen-
tum, quia nec solitum à multis retrò
annis in istis partibus hæresi infectis
ministrari. Unde nec confessionem se
præparabāt, nec ut apparebat, contri-
tione, donec in primo die adverten-
tes, monuimus Illustrissimum, ut se-
quenti die per Concionatorem publi-
cè

cè eos curaret præmoneri, & instrui de dispositione necessaria. Horum itaq; multos puto à peccato excusatos, licet fortè in statu peccati mort. essent: quia ignorabant excusabiliter dispositionem necessariam, de qua nūquam fuerant instructi. Non tamen facilè excusarim Pastores, quod supinà sæpius negligentia plebem suam de his non instruxerint.

3 QUÆRO. *An suscipiens Sacramenta in statu peccati mort. sine dispositione sufficienti, possit repelli?* Resp. si occultè petit, possunt ei denegari Sacramenta; si publicè non possunt, ob jus quod habet ad famam suam; nisi etiam publicum sit peccatum, de qua re agemus, cum de Eucharistia.

CAPUT VII.

De requisita intentione & Consensu in Suscipiente.

REquiritur in multis voluntas aliqua, aut actualis, aut virtualis, aut salcè interpretativa recipiendi Sacramentum. Est communis Theologorum sententia; definitq; Innocent.

Cap. Majores de Bapt. quod is qui numquam consentit, nec rem, nec characterem suscipiat Sacramenti: Strictius tamen loquuntur Theologi de voluntate in ministrante, quam in suscipiente. Nam ad Sacramentum Extremae Unctionis sufficere docent voluntatem, quâ quisque fidelis vult frui remediis à Christo institutis, cupitque ea sibi applicari, si egerit. Idem dic de Sacramento Confirmationis. Similiter in Baptismo & Pœnitentia, licet requiratur voluntas quæ aliquando expressa fuerit, tamen si homo post illam incidat in morbum, somnum, amentiam, poterit baptisari & absolvi.

Hæc autem non sufficerent in Ministro. Nam licet voluerit antea absolvere aut baptizare; si tamen postea superveniret ebrietas, sônus, amentia; ebriusq; aut amens, aut dormiens baptizaret, aut absolveret, non judicatur valide baptizasse, aut absolvisse.

Ratio discriminis esse potest, quia Minister est principium morale efficiens Sacramentum: unde intentio in

eo requiritur, ut principium & forma exterioris actionis, quæ humana aut rationali actione fieri debet. An in suscipiente tantum illa requiritur intentio, quæ sit quædam dispositio ut sit subiectum capax, sive non repugnans Sacramento. Ad quod videtur sufficere interpretativa illa voluntas, quæ censetur esse in amente & dormiente, qui priorem voluntatem non revocavit.

Ex his resolve casum qui accidit inter *Frankfurtum & Moguntiam*. Quidam Nobilis Judæum secum navigantem aggressus, in flumen præcipitat, brachio suspensum tenens in aquis, dicitque ei: *Agnosce Christum pro Deo, & baptismum pete, aut in profundum te mergo*: Judæus necem sibi imminere videns, petit baptismum & implorat misericordiam, dicens se agnoscere Christum pro Messia. Interrogat Nobilis an ex veritate cordis baptismum petat? Affirmat ipse. Accipiens ergo Nobilis ille aquam ejusque capiti superfundens pronunciat formam: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spi-*

Spi-

Spiritus Sancti. Postea in profundum impetu eum submergit, dicens se animam mittere Deo, ne fortè si prolonget ei vitam, eum baptismi poeniteat, & Diabolus eam possideat. Vtique hic actus crudelissimus fuit, & detestandus.

Quæritur tamen, an verè baptizatus cõfeci debeat Judæus ille? Resp. si consensit baptismi, licet hic consensus per metum violentum & injuste incussum extortus fuerit, tamen validè baptizatus est; quia ut dicit Innocent. 3. *Capitulo Majores*, est solùm secundũ quid involuntarius, absolutè autem censetur voluntarius.

Nec refert quod talis metus irritaret Matrimonium. Cũ enim Matrimonium fundetur in contractu qui juris dispositioni subest, per juris dispositionem irritatur talis contractus, cui metus per vim & injustitiam incussus causam dederit. Baptismi autè Sacramentum non ita subest juris dispositioni, sed à Christo sic institutum censetur, ut sufficiat voluntas illum

suscipiendi, à quocumque extorta sit etiam per injuriam; quia saltem ipse Christus nullam facit injuriam, qui etiam sine consensu posset omnes ad baptismum cogere.

Quod si Judæus ille fide confensit, non fuit verè baptizatus; quia non voluit Christus aliquem per baptismum sibi obligari sine aliquo prævio consensu & intentione sua, quando illius capax cõsetur, ut ab Ecclesia declaratum est.

Ulteriùs, si Judæus ille per metum consentiens, nullam peccatorum præteritorum displicentiam, vel actualẽ, vel virtualem concepit, non jam Deo victima, sed lignum aridum inferno demersum est per manifestam baptizantis impietatem & crudelitatem. Quia licet Baptismi characterem potuit suscipere, gratiam tamen baptismalem non accepit sine dispositione, aut cum voluntate peccatis adhærente.